

Alternatieven voor stro

Judith Waninge

De stro-opbrengst is door het extreme weer in heel Europa minder dan in andere jaren. Dit drijft niet alleen de prijs omhoog, ook de beschikbaarheid en kwaliteit van het stro is zeer wisselend. Voor geiten is een goede kwaliteit stro van groot belang. Waar moet je als geitenhouder op letten en wat voor alternatieven zijn er?

De prijzen van (tarwe)stro liggen ver boven 150 euro, gerstestro is bijna niet voorhanden en daarvan liggen de prijzen nu nog hoger. Door het droge voorjaar is het graan kort gebleven en het natte najaar zorgde ervoor dat veel stro op het land bleef liggen of nat in de baal werd gestopt. Door het tekort aan stro halen handelaren niet alleen stro uit Frankrijk en Duitsland, maar ook uit Engeland, Denemarken en Spanje. Door de schaarste zijn de foutmarges hoger dan in andere jaren en de kans op schimmels is aanwezig als het stro nat in de baal is gekomen.

Alternatief in de pot

Het beperken van de hoeveelheid stro in de pot of de frequentie van strooien brengen

risico's met zich mee. Uit het onderzoek 'Duurzame Geitenhouderij' dat voerleverancier Forfarmers in 2009 uitgevoerd heeft, blijkt dat 45 procent van de uitval bij melkgeiten op een of andere manier gerelateerd is aan hygiëne. De frequentie van strooien en het stroverbruik blijkt van invloed te zijn op de uitval. Armanda Boersma, geitenspecialist bij Forfarmers, geeft aan dat er wel bespaard kan worden op stro door de natte plekken in het hok te strooien met alternatieven, zoals gebluste kalk. "Vooraf rondom de waterbakjes of in de wachtruimte is dit een prima oplossing. Ook vlas met gebluste kalk of papierkorrels kunnen in de wachtruimte goede alternatieven zijn voor stro." Volgens een van de klanten van Boersma is het nadeel van papier dat het een vaste laag vormt als het nat wordt; hierdoor is het in de pot geen geschikt alternatief. Een aantal geitenhouders gebruiken bij de opfok van de lammeren vlas of papierkorrels. Beide nemen veel vocht op. Het nadeel van papierkorrels, dat het hard wordt als het in aanraking komt met vocht, kan opgelost worden door ze te mengen met stro. Alternatieven voor stro voor in de pot van de melkgeiten komt Boersma nog weinig tegen. Ook Ward Arts, sectorspecialist geitenhouderij bij Agrifirm Feed, kan geen alternatief noemen voor stro in de pot. "Graszaadhooi neemt niet genoeg vocht op en geeft natte plekken, waardoor de geiten moeilijk schoon te houden zijn, hetgeen een risico inhoudt voor de melkhygiëne en mastitis. Tarwestro is het meest geschikte stro voor in de pot. Dat het stro wat grauwer is doordat het nat is geweest, is niet erg, het neemt dan zelfs meer vocht op. Wel is het minder smakelijk dan het goudgele stro", aldus Arts. Volgens Pieter Schoenmakers, specialist geitenhouderij bij Boerenbond Deurne,

Foto's: Wilma Walters

is vlas een alternatief voor stro voor in de pot van de melkgeiten. "De vochtopname is enorm en je hebt weinig strooisel nodig. Er is wel veel kwaliteitsverschil in vlas, let vooral op het stofgehalte. Daarnaast kunnen scherpe stukjes van het vlasstrooisel oogontstekingen veroorzaken bij de geiten. Andere nadelen van vlas zijn dat het beperkt voorhanden is, dat de prijs door de tegenvallende oogst hoog is en dat de mestafzet problemen kan geven. Als je dan de voor- en nadelen langs elkaar zet, zal goed stro ondanks de hoge prijs toch de beste optie blijven", aldus Schoenmakers.

Compost als alternatief

Bedrijven zijn qua inrichting en arbeid niet altijd ingesteld om een ander type strooisel te gebruiken dan stro. Daarnaast moet de afnemer van de mest het alternatieve strooisel ook willen ophalen. Een aantal geitenhouders gaat binnenkort compost in de pot gebruiken. Het drogestofpercentage van compost ligt rond 75 procent en de prijs van eerste klas compost ligt rond 3,50 euro per kuub. Dat is ongeveer 5 euro per ton, afhankelijk van de leverancier, kwaliteit en vervoersafstand. Sytze Holtrop houdt in Rinsumageest 500 melkgeiten en gaat een gedeelte van de pot begin oktober met 'boxcompost' instrooien. Over het gebruik van compost bij geiten is weinig bekend, daarom gaat de geitenhouder een gedeelte met

30 cm opstarten en een gedeelte met een kleinere hoeveelheid en deze wekelijks of vaker bijstrooien. Daarnaast hebben de geiten ook nog toegang tot een gedeelte met stro. Op deze manier kan Holtrop goed testen wat het best werkt. "Een voordeel van compost is dat je de mest meteen vanuit de pot op het land kunt brengen", vertelt de geitenhouder, "maar de keuze voor compost in plaats van stro is allereerst een financiële keuze." Hoe de kosten werkelijk uitpakken hangt nog af van de hoeveelheid compost die nodig is om de geiten droog te laten liggen. "Een goede melkkwaliteit en geen uierontsteking is een eerste vereiste", vertelt Holtrop. Dat is ook de reden waarom hij koos voor een duurdere variant compost; de prijs van 'Boxcompost' is ongeveer vijf keer zo hoog als die van standaardcompost. Boxcompost is gemaakt van gft-compost, is geënt met goede (grampositieve) bacteriën, is extra gezeefd op 10 mm en gegarandeerd Klebsiella-vrij. Compost dient een keurmerk te bevatten, 'keurcompost', om aan te mogen voeren op het land, en is dan vrij van E.coli en salmonella. De mineralen per vracht compost mogen als 'kunstmest' worden aangevoerd. Daarbij telt de stikstof voor 10 procent mee en het fosfaat voor 50 procent. Als compost als strooisel aangevoerd wordt, telt de aanvoer van de mineralen helemaal niet mee voor de mineralenboekhouding. Een notitie op de aankoopnota of een A4'tje in de boek-

houding met de melding dat de compost als strooisel is gebruikt is al voldoende. Als de compost vermengd is met mest van geiten, valt het product wel weer onder dierlijke mest en moeten de mineralen bij afvoer wel geteld worden. Er is verschil in groencompost (onder andere blad, gras, loof en snoeihout) en gft-compost (groente-, fruit- en tuinafval). Gft-compost is over het algemeen droger, doordat gft-afval in droogtunnels gecomponeerd wordt. Belangrijk is ook de zeefgrootte: grotere deeltjes nemen meer vocht op, maar kunnen ook meer afval bevatten. Let erop dat eerste klas compost wettelijk gezien glasdeeltjes van 20 mm mogen bevatten. Een voordeel is dat de afzet van compost met geitenmest geen problemen geeft zoals zaagsel of vlas dit wel doen. Een nadeel bij melkkoeien is dat de pot te nat wordt, vooral bij vochtig weer, en er vaak bijgestrooid of belucht moet worden. Hierdoor hebben melkkoeien veel ruimte nodig, minimaal 20 m² per dier. Een geit heeft minder natte mest en hierdoor wellicht minder ruimte nodig. Geitenhouders zijn volop bezig met alternatieven, zand of compost lijken de meest voordelige. Om een goed alternatief voor stro in de pot te vinden, is er meer onderzoek nodig. De prijs en beschikbaarheid van de alternatieve producten zijn van grote invloed, naast de technische eigenschappen zoals stofgehalte en vochtopname. ✓

Compost meest haalbare alternatief voor stro

Soort strooisel	Richtprijs	Vochtopname	Voordelen	Nadelen
Tarwestro	€ 160-180/ton	200%	Geeft tevens prik bij voeropname	Duur en moeilijk leverbaar
Vlas*	€ 7/20 kg	225%	Goede vochtopname	Beperkt leverbaar, scherpe stukjes
Papierpulp	€ 19,50/m ³ € 40/ton	100%	Geen stof	Vormt harde laag met vocht
Gemalen koolzaadstro*	€ 300/ton	330%	Goede vochtopname	Stof, duur, beperkt leverbaar
Zaagsel 1 ^e klas*	€ 190/ton	300%	Bacterievrij, goede vochtopname	Mestafzet
Zand	€ 5/ton	n.b.	Goedkoop, geen bacteriegroei	Weinig bekend over zandsoorten
Compost	€ 3,5/m ³ € 5/ton	n.b.; drogestofgehalte 75%	Goedkoop, goed leverbaar	Veel verschil in producten
Houtkrullen	€ 20/m ³ € 1.000/ton	n.b.; drogestofgehalte 90%	Stofarm, neemt 'veel' vocht op	Duur alternatief, mestafzet

Prijzen zijn richtprijzen begin oktober 2011, deze kunnen per leverancier en afnamehoeveelheid verschillen en er kunnen geen rechten aan ontleend worden.

* Percentage vochtopname tijdens strooiselproef op de Waiboerhoeve in Lelystad, 2009
n.b. = niet bekend